

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2022-17249

Den 6. oktober 2022

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 17. oktober 2022

SAMLENOTAT

1. Ruslands aggression mod Ukraine	2
2. Kina	5

1. Ruslands aggression mod Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af Ruslands militære aggression mod Ukraine. Indholdet af drøftelsen vil afhænge af udviklingen frem mod rådsmødet, men forventes bl.a. at omhandle Ruslands ulovlige annektering af fire ukrainske regioner, støtte via Den Europæiske Fredsfacilitet (EPF) samt politisk vedtagelse af EU's militære træningsmission til støtte for Ukraine (EUMAM).

2. Baggrund

Ruslands omfattende militære aggression mod Ukraine fortsætter på ottende måned. Præsident Vladimir Putin har meddelt, at Rusland delvist mobiliserer til Ruslands væbnede styrker, og senest har Rusland formelt annekteret de øst- og sydukrainske regioner Donetsk, Luhansk, Kherson og Zaporizjzja efter afholdelse af ulovlige folkeafstemninger i regionerne. EU har fordømt de ulovlige folkeafstemninger og har vedtaget yderligere sanktioner som reaktion herpå.

Den Europæiske Fredsfacilitet (EPF) blev vedtaget i marts 2021 og har et budgetloft på ca. 5,7 mia. euro (løbende priser) for perioden 2021-2027. Gennem EPF'en er der indtil nu vedtaget 5 trancher af 500 mio. euro (2,5 mia. euro i alt) til Ukraines Væbnede Styrker. De 2,5 mia. euro finansierer refusion til medlemsstater, der har doneret materiel og våben til Ukraine. Dette har optaget en væsentlig del af EPF'ens budget. På nuværende tidspunkt er ca. 68 % af EPF'ens midler godkendt og forpligtiget.

EU's Fælles Udenrigstjeneste har foreslået at etablere en militær EU-træningsmission (EUMAM) til støtte for Ukraine. Træningsmissionen forventes i første omgang at have et 2-årigt mandat og gennemføres midlertidigt på EU's eget territorium. Først når omstændighederne tillader det, vil missionens træningsaktiviteter kunne flyttes til Ukraine.

Ved det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd i maj var der principiel enighed om, at EU skal støtte genopbygningen i Ukraine. Kommissionen ser det naturligt at lede genopbygningen givet Ukraines status som kandidatland, men en egentlig struktur for genopbygningsplatformen og finansieringen af genopbygningsfaciliteten udestår fortsat. Kommissionen har været i tæt dialog med Ukraine herom, ligesom der også er dialog med andre tredjelande. Det forventes, at Kommissionen vil præsentere et koncept både for platformens konkrete udformning samt finansiering af faciliteten i forbindelse med en ekspertkonference arrangeret af Kommissionen og Tyskland den 25. oktober 2022.

3. Formål og indhold

Indholdet af drøftelsen vil som altid afhænge af udviklingen frem mod rådsmødet, herunder udfaldet af det uformelle møde i Det Europæiske Råd den 7. oktober 2022. Der ventes dog på nuværende tidspunkt særligt fokus på Ruslands ulovlige annektering af ukrainske regioner og sanktioner som reaktion herpå. Herudover ventes en drøftelse af en mulig sjette tranche via EPF'en, politisk vedtagelse af EU's militære træningsmission samt økonomisk støtte og forberedelse af den forestående genopbygningskonference i Berlin.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen forventes ikke i sig selv at have statsfinansielle konsekvenser, lovgivningsmæssige konsekvenser, erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet.

En sjette tranche under EPF kan få statsfinansielle konsekvenser, idet Danmark finansierer ca. 2,4 pct. af det samlede EPF-budget på 5,7 mia. euro (løbende priser) fra 2021-2027. Den danske andel af en potentiel sjette tranche til Ukraine på 500 mio. euro forventes at svare til ca. 88 mio. kr.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er fortsat generel enighed om EU's støtte til Ukraine for så vidt angår sanktioner, militær støtte og genopbygning.

Der forventes at være opbakning fra medlemslandene til politisk vedtagelse af den militære EU-træningsmission til støtte for Ukraine og igangsættelse af træningsaktiviteterne hurtigst muligt derefter. Det forventes, at et flertal af medlemslande vil støtte en sjette tranche af EPF-støtte til Ukraine. Det forventes ligeledes, at nogle medlemslande vil rejse spørgsmål omkring EPF'ens fremtidige begrænsede tilbageværende økonomiske råderum, idet der dog ikke ventes truffet beslutninger herom på Rådsmødet.

Et flertal af medlemslande prioriterer, at relevante internationale aktører inkluderes i koordinationsstrukturen for genopbygningsplatformen, mens enkelte har udtrykt opbakning til EU's ledende rolle.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter de hårdest mulige sanktioner, der kan opnås enighed om, som reaktion på Ruslands ulovlige folkeafstemninger og annekteringer af ukrainske regioner i Øst- og Sydukraine.

I forlængelse af regeringens forhandlingsoplæg den 30. september 2022 støtter regeringen vedtagelsen af den militære EU-træningsmission til støtte for Ukraine, der kan styrke ukrainerne i deres kamp mod den russiske invasionsmagt. Samtidig er det vigtigt, at der sikres komplementaritet til andre eksisterende træningsindsatser, ligesom at EPF-rådsbeslutningen af 22. marts 2021 overholdes. Regeringen bakker op om vedtagelsen af sjette tranche under EPF'en.

Danmark støtter, at EU indtager en ledende rolle i tæt samarbejde med ukrainske og internationale partnere, hvor strukturen for platformen samt finansieringsmodellen skal tilskynde involveringen af udviklingsbankerne, private donorer, internationale organisationer og tredjelande. Det er afgørende at undgå parallelle strukturer. Midler til Ukraine bør knyttes til konditionaliteter, hvor udbetaling følger mål og milepæle, der understøtter Ukraines tilnærmelse til EU's værdier og standarder samt reformproces og god regeringsførelse.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 14. juli 2022 i forbindelse med skriftlig forelæggelse af rådsmødet (udenrigsanliggender) den 18. juli 2022.

2. Kina

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Der forventes en bred drøftelse af Kina, herunder Kinas manglende stillingtagen til krigen i Ukraine, spændingerne i Taiwan-strædet, den nylige OHCHR-rapport om menneskerettighedssituationen i Xinjiang, men også EU's afhængighed af Kina på kritiske områder samt sikring af EU's forsyningskæder. Regeringen bakker op om EU's tilgang til Kina, idet sammenhold i håndteringen af udfordringer fra Kina er vigtigt.

2. Baggrund

EU anser Kina for en partner, bl.a. når det kommer til klima, handel og investeringer, men også for en økonomisk konkurrent og en systemisk rival. Udfordringerne i relationen har domineret både økonomisk og politisk, herunder med hensyn til sikkerhed, menneskerettigheder samt i opfattelsen af Kinas bredere internationale ageren. Kinas manglende fordømmelse af Ruslands angrebskrig mod Ukraine har forstærket den tendens. EU har på et virtuelt topmøde med Kinas præsident og premierminister i april 2022 meget klart givet udtryk for EU's forventninger til Kina. EU's sanktioner mod Kina på grund af menneskerettighedskrænkelser i Xinjiang forventes forlænget for endnu et år inden årets udgang. EU kritiserede sammen med G7-partnere Kinas eskalerende og truende handlinger over for Taiwan i august 2022.

Kommissionsformand Ursula von der Leyen fokuserede i sin State of the Union-tale den 14. september 2022 bl.a. på nødvendigheden af at opbygge robusthed i EU's forsyningskæder samt sikre forarbejdningen af kritiske ressourcer, herunder sjældne jordartsmetaller. Et område, som Kina for nuværende dominerer. Derudover har Kinas diplomatiske og økonomiske pres på Litauen i 2021, herunder igennem import- og eksportrestriktioner, understreget behovet for, at EU står sammen, og at EU har effektive (defensive) handelsinstrumenter.

3. Formål og indhold

Formålet med drøftelsen er at diskutere EU's fælles tilgang til Kina på baggrund af nyeste udviklinger. Som aktuelle konkrete temaer kan særligt fremhæves Kinas syn på krigen i Ukraine og afledte geopolitiske konsekvenser, spændingerne i Taiwan-strædet, den nylige rapport fra FN's højkommissær for menneskerettigheder (OHCHR) om Kinas brud på menneskerettighederne i Xinjiang, samt økonomiske emner, herunder EU's robusthed i forsyningskæder, strategiske afhængigheder og EU's reaktion på økonomisk pres fra kinesisk side mod Litauen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel enighed om vigtigheden af EU-sammenhold i håndteringen af udfordringer fra Kina, sikring af europæiske interesser og fremme af universelle værdier, i overensstemmelse med EU's strategiske tilgang fra 2019.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det vigtigt, at EU i fællesskab håndterer de stigende udfordringer, som Kinas internationale ageren skaber for Danmark og resten af EU, når det gælder sikkerhed, økonomisk samarbejde og menneskerettigheder. EU skal samtidig fortsat afsøge muligheder for samarbejde med Kina, både globalt og bilateralt, hvor det er muligt og i overensstemmelse med EU's interesser.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt.